

Solmu-muistoja

Pekka Alestalo

Tulin Matematiikkalehti Solmun päätoimittajaksi Kerkko Luoston jälkeen numerosta 3/1997–1998 alkaen ja jatkoin tehtävässä aina numeroon 3/2005 saakka. Tarkistin nämä tiedot ryhtyessäni kirjoittamaan tätä lyhyttä kertomusta lehden 25-vuotisen taipaleen kunniaksi, ja olin kieltämättä hieman yllättynyt: Olinko tosiaan päätoimittajana yli seitsemän vuotta?

Ammatillisella puolella oma tilanteeni noihin aikoihin oli se, että palasin kesällä 1996 puolentoista vuoden post-doc-reissulta Saksasta, jollaisia väitöskirjan valmiiksi saaneet yleensä tekevät ulkomaisiin yliopistoihin. Monien tutkijoiden yliopistouralla juuri post-doc-vaiheen jälkeinen paluu kotimaahan saattaa olla se hankalin paikka, enkä ollut tässä itsekään poikkeus. Muutamien akateemisten patkätöiden jälkeen olin syksyllä 1998 lähdössä Venäjän Novosibirskiin erään paikallisen tutkijan vieraaksi. Rahoitus järjestyi Suomen Akatemian ja Venäjän Tiedeakatemian vaihtostipendin avulla. Tähän liittyi hauska yhteensattuma: Ruplan kurssin romahdettua vaihtostipendien hakijoita ei ilmeisesti ollut tungokseen asti, joten Akatemia myönsi hakemani summan kaksinkertaisena sillä ehdolla, että myös vierailun pituus kaksinkertaistuu! Ilmeisesti jokaisen kunnan viraston täytyy hankkiutua liioista määrärahoista eroon ennen tilikauden loppua, ja tämä universaali sääntö näyttää olevan edelleen voimassa. Näiden vaiheiden jälkeen päädyin lopulta Teknilliseen korkeakouluun, sittemmin Aalto-yliopistoon, jossa olen edelleen töissä.

Miksi ryhdyin Solmun päätoimittajaksi? Sarjassa mies-joka-ei-osannut-sanoa-ei tärkein konkreettinen syy taisi olla se, ettei muita sopivia (eli suositeltavissa olevia) ehdokkaita ollut juuri silloin näköpiirissä. Vaikka yhteiskunnallinen vaikuttavuus mainitaan kaikkien yliopistojen yhtenä tehtävänä, ei sen vaaliminen ole välttämättä yksittäisen työntekijän etujen mukaista, koska töitä haettaessa tutkimus- ja opetusmeriitit painavat yleensä enemmän. Toisaalta olen aina ollut kiinnostunut lukiomatematiikasta, yleistajuisista matematiikkaa käsittelevistä kirjoista ja esimerkiksi ylioppilastutkinnon kehittymisestä, joten osallistuminen Solmun tekemiseen ei ole aivan ortogonaalista näiden asioiden suhteen. Vaikka en itse osallistunut varsinaiseen kilpailumatematiikkaan lukioaikana, on vaikeiden tehtävien pohtiminen aina kiinnostanut, ja taisinpa lähettää joitakin ratkaisuja erääseen Solmua edeltäneeseen lehteen.

Tässä yhteydessä ei ole tarpeen käydä läpi oman kauteni pääkirjoituksia muuten kuin muistuttamalla siitä, että varsinkin loppuvaiheessa onnistuimme yhdessä toimituskunnan kanssa houkuttelemaan myös muutamia toimituksen ulkopuolisia pääkirjoittajia. Tavallisten numeroiden lisäksi näiden

vuosien aikana ilmestyi useita erikoisnumeroita, joista Marjatta Näätänen kirjoittaa tarkemmin.

Päätoimittajakauteni jälkeen olen jatkanut lehden toimituskunnan jäsenenä ja pyrkinyt kirjoittamaan n. kerran vuodessa jostakin joko ajankohtaisesta, (omasta mielestäni) hauskasta tai (ainakin itseäni) kiinnostavasta aiheesta. Vuosien varrella kertyneistä Solmun kirjoituksista löytyy useita sellaisia, eikä missään tapauksessa pelkästään omiani, joita olen käyttänyt omassa opetuksessani myös yliopistotason kursseilla. Toisaalta olen joskus tarkoituksella kirjoittanut muutaman jutun vain sillä silmällä, että kirjoitukset säilyvät Solmun sivuilla paremmin kuin omalla tai luentokurssien verkkosivuilla, ja niihin on helppo viitata myöhemmin.

Millainen on siis hyvä Solmu-kirjoitus? Mielestäni matematiikan ei tarvitse olla ”hauskaa” sanan varsinaisessa merkityksessä, mutta ei siitä yleensä haittaakaan ole. Toisaalta kuivahko asiallinen kirjoitus on vakuuttavampi kuin tekemällä tehty hauskuus. Jonkinlainen yllätysmomentti on aina hyväksi, ja tietysti matemaattisen puolen pitäisi olla kohdallaan. Muistan myös tuskailleen omalla päätoimittajakaudellani sellaisten kirjoitusten parissa, joiden ymmärtäminen pelkillä lukiotiedoilla on lähes mahdotonta; toivottavasti en ole itse kovin usein sortunut kirjoittajana samaan.

Tässä yhteydessä haluan vielä kerran omasta puolestani kiittää kaikkia niitä, jotka osallistuivat Solmun tekemiseen joko omalla kaudellani tai sen jälkeen.